

Pedagogisch beleidsplan 0-4 jaar

Inhoudsopgave:

1 Inleiding

- 1.1 Missie KPO
- 1.2 Visie KPO Kindcentrum De Stappen
- 1.3 Doel van het pedagogisch beleid

2 De vier pedagogische doelen van Riksen Walraven

- 2.1 Het bieden van emotionele veiligheid
- 2.2 Het stimuleren van persoonlijke competenties
- 2.3 Het bevorderen van sociale competenties
- 2.4 Overdragen van normen en waarden

3 De interactievaardigheden

4 Passende kinderopvang

5 Bijlage

Van Wiechenschema

1 Inleiding

KPO Roosendaal werkt met een strategisch beleidsproces waarmee het wil benadrukken dat de strategievorming en realisatie continu in beweging is. Het is een proces dat breed gedragen wordt en waarin het strategisch doel goed onderwijs, centraal staat, omringd door vier andere strategische thema's, waaronder: organisatieontwikkeling. Een belangrijk thema binnen de organisatieontwikkeling is de wens van KPO om een aantal kindcentra te ontwikkelen, zodat onze kinderen behalve voor onderwijs ook voor dagopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang bij KPO terecht kunnen.

1.1 Missie KPO

KPO Roosendaal ontwikkelt kennis en vaardigheden bij de aan ons toevertrouwde kinderen samen met de ouders / verzorgers. Door betrokken onderwijs/ kinderopvang in een veilig klimaat, waarin respect is voor kinderen, de natuur en de totale schepping, ontwikkelen kinderen hun talenten.

Om kennis en vaardigheden bij onze kinderen te ontwikkelen scheppen wij, vanuit een eigentijdse invulling van het katholieke geloof, op al onze scholen / kindcentra een pedagogisch klimaat dat gekenmerkt wordt door veiligheid en geborgenheid. In deze setting willen wij samen met ouders / verzorgers de talenten van kinderen ontwikkelen en hen leren om die talenten te benutten.

1.2 Visie KPO kindcentrum De Stappen

Een kindcentrum is een plek waar de dag van een kind één samenhangend geheel is. Er zijn geen scheidslijnen tussen school en kinderopvang. Er is sprake van een doorgaande ontwikkel- en leerlijn. Het kindcentrum is zo ingericht dat verzorging, spelen, leren en opvoeden samen komen. Onder één dak met één team en één vorm van aansturing vanuit één organisatie, namelijk KPO. De brede talentontwikkeling van het kind en een doorgaande ontwikkellijn staan centraal. Op één vertrouwde plek waar iedereen het kind en zijn ouders kent.

Een nauwe samenwerking / integratie tussen kinderopvang en onderwijs voorkomt ongewenste overgangen en onderbrekingen in de ontwikkeling van kinderen. Het biedt de unieke kans om samen een aanbod te creëren. Een aanbod dat past bij de kinderen en de ouders van deze tijd. Een aanbod waarin de brede kind ontwikkeling centraal staat: waar er gedurende de dag een goede mix is van activiteiten gericht op spelend en ontdekkend (schools) leren, beweging, natuur, muziek, welzijn, cultuur. Bij de opvang van de baby's komt de verzorging op de eerste plaats.

Bovenstaande vormt de basis voor het beschrijven van het pedagogisch beleidsplan voor alle kinderen in de dagopvang van KPO kindcentrum De Stappen in Wouw.

Voor de pedagogisch medewerkers is het pedagogisch beleidsplan vertaald in een pedagogisch werkplan en in werkinstructies / protocollen. We verwijzen hier ook naar in dit document.

1.3 Doel van het pedagogisch beleid

Waar verschillende mensen samenzijn, samenwerken en samen spelen, zijn er ook verschillende manieren van handelen. Ouders kunnen het zich veroorloven om meer gevoelsmatig op een kind te reageren, pedagogisch medewerkers (PM-ers) niet. Zij moeten hun reacties en handelingen altijd kunnen verantwoorden. Dit vraagt om een evenwicht tussen gevoel en verstand. Een PM-er kijkt bewust naar het kind en speelt in op zijn gedrag, een PM-er is, naast de ouders een mede beroepsopvoeder. Door middel van een pedagogisch beleid wordt er structuur aangebracht in de manier van handelen van de PM-er. Deze duidelijkheid merkt het kind en de ouder

weet ook waar het aan toe is. We blijven nadenken over ons handelen en we blijven het formuleren en schrijven. Dit geeft aan dat dit pedagogisch beleidsplan voortdurend in ontwikkeling is.

We willen een kindcentrum zijn waar kinderen zich veilig en vertrouwd voelen en waar aandacht is voor hun ontwikkeling. Kwaliteit van opvang staat voorop. We werken aan deze kwaliteit door de inzet van goed opgeleide medewerkers, door met zorg ingerichte ruimtes en gekozen materialen / speelgoed en door de pedagogische wijze van omgaan met de kinderen.

Dit alles sluit aan bij de vier pedagogische opvoedingsdoelen zoals Riksen -Walraven heeft geformuleerd en waarmee de basis wordt gelegd voor de kwaliteitseisen van de kinderopvang.

2 De vier pedagogische doelen van Riksen Walraven

2.1 het bieden van emotionele veiligheid (veilige basis)

2.2 het stimuleren van persoonlijke competentie

2.3 het bevorderen van sociale competentie

2.4 overdragen van normen en waarden

Deze vier pedagogische doelen vormen de basis van het pedagogisch beleidsplan en vervolgens geven we aan waarom ze belangrijk zijn. Wat dat in de praktijk betekent voor KPO kindcentrum De Stappen staat beschreven in het pedagogisch werkplan. Pedagogisch beleidsplan 0-4 jaar en pedagogisch werkplan 0-4 jaar vormen samen één geheel.

2.1 Het bieden van emotionele veiligheid

Het bieden van emotionele veiligheid in een veilige en gezonde omgeving is voor ons het belangrijkste uitgangspunt. Er zijn drie bronnen van veiligheid te onderscheiden:

-vaste pedagogisch medewerker, -aanwezigheid van leeftijdsgenoten en – inrichting van de ruimte / omgeving.

Het bieden van veiligheid is van primair belang voor de kinderen van De Stappen. Het draagt bij aan het welbevinden van kinderen in het hier en nu. Het bieden van veiligheid is de meest basale pedagogische doelstelling van De Stappen en tevens de basis voor andere pedagogische doelstellingen. Kinderen, die zich veilig voelen zijn in staat om indrukken en ervaringen op te nemen.

Pas vanuit een geborgen omgeving, wanneer het kind de zekerheid heeft dat een *vaste pedagogisch medewerker* er voor hem is wanneer het daar behoefte aan heeft, kan het kind zich verder ontwikkelen, kan het nieuwe stappen zetten, de omgeving verkennen en vrienden maken. Kinderen veiligheid en geborgenheid bieden in De Stappen gaat bij ons voor een groot deel "vanzelf": de pedagogisch medewerker is er voor de kinderen, staat open voor de kinderen, benadert hen op eigen niveau en schept een gezellige, open sfeer waarin ieder kind aan z'n trekken komt.

Ook de relaties met andere kinderen en vooral *de aanwezigheid van leeftijdsgenoten* dragen bij aan een gevoel van emotionele veiligheid. In de tweede helft van het eerste levensjaar leren baby's elkaar kennen wanneer zij elkaar regelmatig zien. In vaste groepen kunnen kinderen in het tweede levensjaar al een voorkeur voor één of twee leeftijdsgenoten ontwikkelen. Er is sprake van sociale uitwisseling en van emotionele responsiviteit. Deze stabiliteit is belangrijk voor het welbevinden en de ontwikkeling van jonge kinderen.

De inrichting van de groep / omgeving draagt ook bij aan een gevoel van geborgenheid. Door de inrichting van de ruimte kan een veilige sfeer worden gecreëerd voor jonge kinderen met aandacht voor akoestiek, licht, kleur, indeling, meubels en materialen.

2.2 Het stimuleren van persoonlijke competenties

Wij gaan uit van het gegeven dat ieder kind uniek is. Uniek in uiterlijke kenmerken, uniek in karakter en uniek in zijn/haar vermogen zich te ontwikkelen. Kinderen ontwikkelen zich, min of meer in dezelfde volgorde en in hetzelfde

tijdsbestek. (zie bijlage 1 van Wiechen schema, mijlpalen in de motorische en zintuigelijke ontwikkeling). Enerzijds bepaalt de genetische aanleg het tempo van de motorische ontwikkeling, anderzijds de mate waarin het kind door zijn omgeving wordt gestimuleerd.

Met het begrip persoonlijke competentie worden persoonskenmerken bedoeld, zoals veerkracht, zelfstandigheid en zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit. Dat stelt een kind in staat om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden. Bij jonge kinderen zijn exploratie en spel de belangrijkste middelen om greep te krijgen op hun omgeving. Exploratie en spel kunnen bevorderd worden door: - de inrichting van de groepsruimte en aanbod van (spel)materialen en activiteiten. – de vaardigheden van pedagogisch medewerkers in het uitlokken en begeleiden van spel. -De aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten.

In De Stappen zorgen we voor een *uitnodigende groepsruimte en omgeving* waarin voldoende ruimte is voor vrij spel en bewegen en waarin de pedagogisch medewerkers de kinderen goed volgen. We bieden activiteiten aan waarbij kinderen uitgedaagd worden om grenzen op te zoeken. Kinderen krijgen ook de gelegenheid om zichzelf te vermaken en alleen te leren spelen.

Baby's worden, wanneer ze rijp zijn voor een volgende stap in hun ontwikkeling, hier duidelijk in gestimuleerd. Met een kind dat aan het leren is om zich om te rollen, gaat een pedagogisch medewerker op de mat zitten om te oefenen. Een kind dat leert kruipen wordt uitgedaagd door een speeltje net buiten z'n bereik te leggen.

Goede relaties met leeftijdsgenoten bevorderen de kwaliteit van hun uitwisseling en van hun spel. We streven in De Stappen naar een zo groot mogelijke stabiliteit bij het samenstellen van de groepen.

2.3 Het bevorderen van sociale competenties

Deel uit maken van een groep, vinden mensen, dus ook jonge kinderen fijn. Dit geeft houvast; biedt verbondenheid met de groep en de mogelijkheid om zich te ontwikkelen in de sociale omgang met anderen. In de Stappen wordt een kind, samen met andere kinderen, opgevangen in een groep. Samen wordt er veel ondernomen, ze leren op deze manier omgaan met andere kinderen, samen delen, spelen, ruzie maken en weer goedmaken. Voor kinderen is opvang in een groep erg leuk: altijd vriendjes of vriendinnetjes om mee te spelen, veel activiteiten, altijd leven in de brouwerij. Langs de andere kant vraagt groepsopvang ook wat van de kinderen, namelijk dat de aandacht verdeeld wordt onder alle kinderen of dat je op je beurt moet wachten om iets te willen vertellen.

Wij vinden het bij De Stappen belangrijk dat kinderen leren om respectvol met anderen om te gaan, leren rekening houden met elkaar. Voor kinderen is dit, wanneer ze klein zijn, een uitdaging. Ze kunnen zich nog niet verplaatsen in een ander, alles draait om hen, ze zijn volledig op zichzelf gericht. Het is een taak van de pedagogisch medewerkers om de omgang tussen de kinderen onderling goed in de gaten te houden. Tevens fungeren zij als rolmodel en zullen zij het goede voorbeeld geven.

Ook is het belangrijk dat een kind, in een voor hem/haar toch vertrouwde omgeving, kan leren voor zichzelf op te komen. Als een conflict zich afspeelt in de buurt van een pedagogisch medewerker, verwachten kinderen vaak dat deze zich met het conflict zal bemoeien en een oplossing geeft. Om hun sociale vaardigheden te ontwikkelen, stimuleren we om eerst zelf te proberen om er uit te komen.

2.4 Overdragen van normen en waarden

Jonge kinderen leren in de eerste levensjaren in een rap tempo. Ze ontwikkelen een soort blauwdruk van hoe de onderlinge relaties zijn in de hen omringende samenleving. Hoe gedragen we ons naar elkaar, wat zijn de verwachtingen, die mensen van elkaar hebben, welk gedrag is normaal en welk gedrag wordt gezien als afwijkend van de norm. Kinderen pikken deze sociale patronen vooral op door te ervaren en er naar te kijken naar wat zij om zich heen zien gebeuren. Zo ordenen zij de wereld om zich heen en proberen deze stukje bij beetje te begrijpen. We leggen in de eerste jaren ook de basis voor de morele en sociale opvattingen waarop kinderen verder bouwen. Sociale patronen worden vaak non-verbaal overgedragen. We zijn ons daar niet altijd van bewust.

De leerervaringen waarin sociale patronen en normen worden benadrukt, hoeven niet groots en ingewikkeld te zijn. De bijna kleuter helpt de peuter met het bouwen van een zandkasteel bijvoorbeeld. De bijna kleuter ervaart, dat hij

iets goeds kan en betekenisvol is voor de ander. De peuter voelt verbinding met de bijna kleuter en ervaart dat hulp niet alleen van een pedagogisch medewerker hoeft te komen.

Kinderen leren heel snel wat wel en niet mag, wat in sommige situaties wel en dan weer niet getolereerd wordt. Kinderen gaan de grenzen verkennen en leren van conflictsituaties. Hoe wordt een ruzie over een stuk speelgoed opgelost, kunnen zij dat zelf of met behulp van begeleiding van een pedagogisch medewerker. Hoe is de begeleiding van de pedagogisch medewerker zodat het ook echt een leermoment is voor de kinderen.

De pedagogisch medewerkers bevorderen de positieve groepssfeer door het geven van complimentjes, het handhaven (consequent zijn) van de regels en door in te grijpen bij negatief gedrag. Een positieve groep (waarin positieve normen en onderlinge solidariteit de boventoon voeren) biedt een kind veiligheid en het gevoel van "erbij horen", maar ook de ruimte om jezelf (of anders) te zijn.

3 De interactievaardigheden

In KPO kindcentrum De Stappen zijn wij ons er van bewust dat we een belangrijke rol hebben ten aanzien van de ontwikkeling van de kinderen. Wij creëren volop kansen voor kinderen en bieden hen uitdaging. Ook de inrichting van onze ruimtes stimuleert de ontwikkeling van de kinderen.

Hiervoor is er goede interactie nodig tussen de pedagogisch medewerkers en de kinderen. Het gaat hierbij om basale interactievaardigheden, nl:

-sensitieve responsiviteit (oftewel warmte en ondersteunende aanwezigheid). De pedagogisch medewerkers van De Stappen hebben de vaardigheid om signalen van kinderen op te vangen waarin ze aangeven behoefte aan ondersteuning te wensen. Er wordt door de pedagogisch medewerkers passend op gereageerd. Hierdoor voelen de kinderen zich veilig, begrepen en geaccepteerd. Bijv. door ondersteuning te bieden aan een kind wat moeite heeft om een spelletje te verliezen.

-respect voor de autonomie. De kinderen voelen zich veilig bij De Stappen en ze kunnen daardoor onderzoeken, spelen en oefenen. Hierdoor kunnen zij hun competenties op allerlei gebied ontdekken en ontwikkelen. De kinderen krijgen de kans om dingen zelf te doen en uit te proberen. Kinderen worden niet overladen met speelgoed, maar kunnen zelf kiezen.

We stimuleren de kinderen om zelf na te denken: als ze een vraag stellen wordt niet altijd automatisch antwoord gegeven, maar vragen we: wat denk je zelf? Ook andere kinderen worden daar bij betrokken. Als het onderwerp daar aanleiding toe geeft zoeken we informatie erbij of verzinnen we een passende activiteit.

Wij stimuleren dat kinderen kritisch om zich heen kijken, niet klakkeloos iets aan nemen maar zelf nagaan hoe iets in elkaar zit, ook zelf antwoorden proberen te bedenken op wat hen bezighoudt en 'verwondert'. Wanneer kinderen met een vraag komen, wordt hier altijd aandacht aan besteed.

Respect voor autonomie betekent dat we de kinderen de ruimte geven om actief dingen zelf te proberen met respect voor eigen ideeën en oplossingen. Deze vaardigheid draagt bij aan het zelfvertrouwen en het gevoel van eigenwaarde van de kinderen. Onze pedagogisch medewerkers stimuleren dit.

-structureren en grenzen stellen. Onze pedagogisch medewerkers hebben de vaardigheid om aan kinderen duidelijk te maken wat er van hen wordt verwacht en er voor te zorgen, dat de kinderen zich er ook aan houden. We stellen grenzen op een doortastende en respectvolle manier en zijn hierin consequent. Hierdoor weten de kinderen waar ze aan toe zijn en kunnen zij overzien wat er van hen wordt verwacht. Dit draagt bij aan een gevoel van veiligheid.

4 Passende kinderopvang

In aansluiting op de "Wet Passend Onderwijs" en vermeld in het strategisch beleidsplan van KPO zijn ook in de kinderopvang van kindcentrum De Stappen kinderen die zich anders ontwikkelen, of kinderen met een beperking welkom. Hierbij stellen wij de voorwaarde dat de zorg voor het kind te combineren is met groepsopvang (het mag niet ten koste gaan van de andere kinderen). Dit kan betekenen dat er soms een uitzondering op een groepsregel gemaakt moet worden. In beperkte mate is het mogelijk aanpassingen in de groep te doen, zodat het mogelijk is

het kind op verantwoorde wijze te blijven opvangen. Dit kan echter alleen wanneer dit niet teveel extra belasting geeft voor de pedagogisch medewerkers en / of de andere kinderen. Ook zal er een overweging gemaakt moeten worden of het voor ontwikkeling van het kind zelf wenselijk is om in onze groep opgevangen te worden. Kinderen die deelnemen aan de opvang moeten kunnen (leren) functioneren in een groep. Dit wordt per aanmelding bekeken.

5 Bijlage

Tabel 1. Mijlpalen in de motorische en zintuiglijke ontwikkeling

LEEFTIJD	MOTORIEK	ZINTUIGEN
3-4 weken		<ul style="list-style-type: none"> • Fixeert en volgt met de ogen 45°; ingesteld op 20 cm afstand, ziet diepte en kleur • Voorkeur voor zoete, romige smaken • Tastzin ontwikkelt zich met name via de mond (tot 18 mnd)
9 weken	– Tilt ongericht hoofd op in buikligging; hoofd mee bij volgen	– Volgt met ogen 45°; kan tot 75 cm volgen
14 weken	– Hoofd en borst op in buikligging	
20 weken	– Begint te grijpen; trappelt, hoofd in balans	<ul style="list-style-type: none"> • Kijkt naar de handen, kan tot 1,5 meter volgen • Overgang naar andere textuur voeding: vastvoeding
26 weken	– Grijpt; pakt over	– Oriënteert naar geluid
30 weken (7 mnd)	– Begint om te rollen; steunt op handen	
35-40 weken (9 mnd)	– “Kruipt” met behulp van armen en zit met rechte rug. Rolt van rug naar buik en terug	– Lokaliseert geluid
52 weken (1 jaar)	– Pincetgreep; kan 3 dingen tegelijk vasthouden; zit los, gaat zitten, gaat staan; staat soms los; begint te lopen langs meubels	
18 maanden	<ul style="list-style-type: none"> – Staat los; loopt los; kruipt op handen en knieën – Gooit een bal zonder om te vallen 	– Gevoelige periode smaakontwikkeling (tot 2 jaar)
2 jaar	– Oprapen in hurkzit; hollen; begin traplopen	
2,5 jaar	– Schopt bal weg; kan in zit soepel roteren	
3 jaar	– Klimt en klauteren; holt wendbaar; driewieler; vangt en gooit bal; loopt op tenen; tekent verticale lijn na	
3,5 jaar	– Springt met beide voeten tegelijk	

Bron: Handboek Jeugd en Gezondheid, GGD; Van Wiechenschema